

De straat die node werd gemist

J Street voor Israël en voor vrede

De Verenigde Staten hebben er sinds enige tijd een lobbyorganisatie bij: J Street. Met als motto 'pro Israël, pro peace'. Deze organisatie wil een tegenwicht bieden tegen de bestaande joodse lobbyorganisaties en hun steun door dik en dun voor de Israëlische politiek. In oktober hield J Street zijn eerste congres in Washington. Afgaande op de verbeterde commentaren in de rechtse Amerikaans-joodse en Israëlische pers, dan is J Street een belangrijke nieuwkomer.

Maarten Jan Hijmans

De Brug / December 2009

12

De naam is een vondst. J staat natuurlijk voor Jew, maar ook nog voor iets anders. Er is namelijk iets raars aan de hand met het stratenplan van Washington. Er is een H-sstraat en een I-sstraat, maar dan springt het over naar K, toevallig ook nog de straat waarop veel Amerikaanse lobby-organisaties hun zetel hebben. J Street is dus niet alleen een joodse lobby, maar ook de tot dusver ontbrekende straat in het lobbycircuit, dus de alternatieve joodse lobby.

Dat is precies wat J Street wil zijn. Lobbyen is in de VS, anders dan bij ons, geen vies woord. Er is een machtige National Rifle Association die zorgt dat er nooit een ban komt op het bezit van vuurwapens ook al blijft dat veel mensenlevens kosten. Er is een oppermachtige lobby van pensionado's. Er zijn talloze lobby's van industrieën en belangengroepen. En er zijn lobby's op het gebied van buitenlandse politiek. Van die laatste is AIPAC (*American Israel Public Action Committee*), de pro-Israël lobby, veruit de machtigste. Met verwante organisaties als de *Anti Defamation League (ADL)* en de *Zionist Organization of America (ZOA)* – zorgt AIPAC er al decennia voor dat er nooit een te groot gat gaat gapen tussen wat de Israëlische regering denkt en wat politiek Washington besluit. Dat gebeurt door middel van het uitdelen van gelden, en door het bewerken van de publieke opinie. Een van de laatste wapenfeiten op dit gebied was, dat zodra Barack Obama de eis had geformuleerd dat Israël een bevrozing van het bouwen in bezet

gebied zou afkondigen, AIPAC in no time 70 leden van het Congres had gemobiliseerd om zich tegen die eis te keren.

Meerderheid tegen nederzettingen-politiek

J Street denkt anders. De organisatie werd begin 2008 opgericht door onder meer Jeremy Ben Ami, voormalige adviseur van president Clinton op het gebied van binnenlandse politiek, en Daniël Levy, voormalige adviseur van Israëlische kabinetten en, samen met leden van de PLO, een van de opstellers van het 'Genève-initiatief'. Eigenlijk is de organisatie half en half mee komen aandrijven op de golven van Obama's 'Yes, we can' enthousiasme. J Street wil de greep van de traditionele lobby op Amerika's politiek doorbreken en zorgen dat de VS meer initiatieven neemt op weg naar een oplossing. De organisatie denkt er van te kunnen profiteren dat traditioneel een grote meerderheid van de Amerikaanse joden altijd Democratisch heeft gestemd. Zij putte moed uit opiniepeilingen in de zomer van 2008, waaruit bleek dat een meerderheid van de joodse Amerikanen (60%) tegen de Israëlische nederzettingenpolitiek is gekant en dat tevens een meerderheid van hen er voor is dat de VS een leidende rol op zich neemt bij het vredesproces in het Midden-Oosten.

Zoals Levy zei tegen het Britse dagblad *The Guardian*: één van de redenen waardoor J Street in het eerste jaar van zijn bestaan al zo'n 100.000 tot 110.000

aanhangers heeft weten te vergaren, is dat veel Amerikaanse joden er genoeg van hebben te worden geassocieerd met de rechtse politiek zoals die wordt uitgedragen door AIPAC en aanverwante organisaties, die in het recente verleden een bondgenootschap zijn aangegaan met de meest rechtse evangelistische pro-Israël kringen en in het algemeen de rechtervleugel van de Amerikaanse politiek.

Burgerrechten

'Het is een erg liberale gemeenschap,' aldus Levy, 'waarvan 78% op Obama heeft gestemd, en die in het algemeen trots is op de historische rol die zij heeft gespeeld bij het tot stand brengen van de burgerrechten. Maar die groep wordt nu geassocieerd met de meest onliberale, reactionaire en repressieve politiek, die wordt uitgedragen door groepen die zeggen dat te doen in de naam van de Amerikaanse joden en Israël, en die bondgenootschappen sluiten met de griezellige mensen op de uiterste rechtervleugel van het Amerikaanse politieke spectrum. Wat wij vermoedden, en wat bevestigd werd toen we J Street lanceerden, is dat dit er een grote groep Amerikanen is die om Israël geven en het cool vinden zich als pro-Israël te definiëren. Maar dan gaat het hen om de noodzaak voor Israël vrede te sluiten met zijn burens teneinde veiligheid te garanderen, en niet om voortdurend expansionistisch bezig te zijn, iets wat in feite Israëls veiligheid in gevaar brengt.'

Beeld van de Conventie in oktober 2009. Links: Jeremy Ben Ami.

Veiligheidsadviseur Jim Jones

J Street heeft verleden jaar voorafgaande aan de verkiezingen voor het Congres zo'n 600.000 dollar weten op te halen, die het via zijn PAC (*Political Action Committee*) geheel volgens Amerikaans model aan 41 kandidaten heeft uitgedeeld. Van hen hebben 33 het gehaald, overigens zonder dat J Street bij hun verkiezing een beslissende rol heeft gespeeld. De organisatie heeft nu een budget van drie miljoen dollar en een staf van zes man, en een aantal afdelingen op campussen. Ter vergelijking: AIPAC heeft tientallen mensen in dienst en een budget van zo'n 60 miljoen.

Maar J Street groeit nog steeds. Enkele maanden geleden werd een strategisch akkoord gesloten tussen de organisatie

Brit Tzedek we Shalom en J Street, waarbij werd bepaald dat beide in elkaar zullen opgaan in januari 2010. J Street haalt daarmee 50.000 'grassroot supporters' binnen en meer dan duizend rabbijnen behorend tot wat Brit Tzedek zijn 'rabbinical cabinet' placht te noemen. Overigens is het veilig om aan te nemen dat een deel van de aanhang van Brit Tzedek al supporter van J Street was voordat de deal zijn beslag kreeg.

E-mail bombardement

In oktober 2009 hield J Street voor het eerst een nationale conventie. Dat was een goed moment om te peilen waar de organisatie staat, en wat voor waarde voor- en tegenstanders hechten aan haar bestaan. Voor de gelegenheid was een groot aantal congresleden uitgenodigd. Maar nauwelijks was dat gebeurd of een waar bombardement van e-mails en faxen begon, waarin J Street zwart werd gemaakt. Een aantal congresleden trok zich daarop terug, onder wie de voormalige presidentskandidaat John Kerry, die een keynote speech had zullen houden. Ook de Israelische ambassadeur Oren liet verstek gaan. In Israelische kranten als *Jerusalem Post* en *Jediot Ahronoth* werd opgerakeld dat J Street zich kritisch had uitgelaten over de oorlog in Gaza en er werden beschuldigingen geplaatst dat de organisatie anti-Israelisch was, bijvoorbeeld omdat zij ook geld aannam van Arabische Amerikanen. Niettemin waren er tientallen congresleden wel

gekomen. Obama had zijn nationale veiligheidsadviseur Jim Jones gestuurd om een speech te houden. Verder waren er toespraken van onder meer de voormalige Israelische minister Chaim Ramon, en de leider van de Amerikaanse Reformjoden (liberale joden), rabbijn Eric Joffie. Ook de Jordaanse koning Abdallah II sprak de ruim 1500 aanwezigen via een videoscherm toe.

Jeremy Ben Ami, de directeur van J Street, noemde de conventie een groot succes. Sommige bezoekers, onder wie de Australische journalist Antony Loewenstein, waren sceptischer. Loewenstein beschreef in de *Huffington Post* hoe veel van de aanwezigen op de conventie heel wat linkser en radicaler leken dan de organisatie zelf, die voortdurend op eieren moet lopen om maar voortdurend zo min mogelijk 'mainstream' joden van zich te vervreemden.

Inderdaad is het heel interessant om bijvoorbeeld het interview te lezen dat Jeremy Ben Ami had met Jeffrey Goldberg van *The Atlantic*, waarin Ben Ami gruwelijk voorzichtig de politiek meest correcte antwoorden geeft. Er kan uit worden geconcludeerd dat er nog heel wat water door de Jordaan zal stromen voordat J Street een vanzelfsprekendheid zal zijn in de Amerikaanse politiek. Maar vast staat dat er iets belangrijks is gebeurd, daar in joods Amerika.